

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing

Kaderbrief 2020 – 2024

Inhoud

1.	Blik vooruit	3
2.	Inleiding	4
3.	Externe ontwikkelingen.....	5
4.	Organisatorische ontwikkelingen.....	9
5.	Financieel kader en meerjarenperspectief	14
5.1	Financieel kader	14
5.2	Investeringsprogramma.....	16
5.3	Meerjarenperspectief	17
5.4	Financiële positie	18

1. **Blik vooruit**

Het dagelijks bestuur biedt u hierbij de Kaderbrief 2020 – 2024 aan. In deze kaderbrief staan de beleidsontwikkelingen die het bestuur van de FUMO voor de middellange termijn verwacht.

Vorig jaar is voor het eerst een kaderbrief opgesteld. Daarmee werd tegemoet gekomen aan de wens om de deelnemers, gemeenteraden, Provinciale Staten en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslan inzicht te geven in relevante ontwikkelingen die raken aan de taken die de deelnemers bij de FUMO hebben ondergebracht. Deze externe ontwikkelingen werken door naar de samenwerking tussen FUMO en zijn deelnemers en de FUMO-organisatie.

Medio 2017 heeft het algemeen bestuur de visie op de FUMO vastgesteld. Daarna is gestart met gestart met een omvangrijke agenda gericht op de doorontwikkeling van de FUMO naar FUMO 2.0. Uit verschillende programma's van deze agenda worden de eerste resultaten zichtbaar. De ontwikkelagenda kent een doorlooptijd tot eind 2019. Wij voorzien dat onderdelen uit deze agenda in 2020 door zullen lopen. Daarnaast hechten wij eraan dat bereikte resultaten worden beheerd en verankerd. Welke consequenties dit heeft wordt nog onderzocht.

Deze kaderbrief is een kaderbrief die past bij een overgangsfase.

Wij zien het jaar 2019 als een jaar waarin rond een drietal majeure onderwerpen meer duidelijkheid zal komen, namelijk:

- **Implementatie Besluit VTH.** De aard en omvang van basistaken die per 1 januari 2020 van gemeenten aan de FUMO zullen worden overgedragen, eventueel aangevuld met andere VTH-taken;
- **Omgevingswet.** De impact van de Omgevingswet op de taakuitvoering, werkprocessen, kennis en competenties van medewerkers. En – last but not least – de eisen die voortvloeien uit de digitale ondersteuning van processen en de beschikbaarheid van data die nodig is om met de Omgevingswet te kunnen werken. Het Rijk, IPO en VNG onderkennen dat de omgevingsdiensten een belangrijke rol spelen bij het uitvoeren van de Omgevingswet. Van belang is dat de deelnemers in 2019 kenbaar maken wat zij van de FUMO verwachten;
- **Herijken visie.** De horizon van de huidige visie is 2020. Dit jaar is bewust gekozen, zodat daarna opnieuw bestuurlijk kan worden bepaald welke FUMO nodig is die aansluit op de behoefte van de deelnemers.

In 2019 zal gestart worden met een traject om te komen tot een gedragen visie voor de FUMO 2021-2026. De doelen en ambities in deze vernieuwde visie zullen vervolgens in financiële zin hun doorvertaling krijgen in een volgende kaderbrief.

We hopen dat u met deze brief een beeld heeft van de ontwikkelingen en uitdagingen waar de FUMO voor staat. Hierbij zijn de uitgangspunten voor de begroting 2020 weergegeven.

Marga Waanders,
voorzitter FUMO

[vooruitlopend op herbenoeming tot voorzitter in het AB van 17 dec]

2. Inleiding

Sinds 2018 werkt de FUMO met een kaderbrief waarin we de relevante ontwikkelingen en uitdagingen schetsen voor de FUMO. In deze kaderbrief 2020-2024 zijn de uitgangspunten voor de begroting opgenomen. We laten zien wat die ontwikkelingen betekenen voor onze taakuitvoering en de begroting in 2020 en de daaropvolgende jaren.

Opbouw kaderbrief

In hoofdstuk 3 van deze kaderbrief wordt ingegaan op de belangrijkste externe ontwikkelingen. Voor zover mogelijk worden hierbij ook de financiële gevolgen hiervan aangegeven. In hoofdstuk 4 zijn de organisatorische ontwikkelingen beschreven. Het financieel kader en de uitwerking daarvan in meerjarenperspectief is in hoofdstuk 5 opgenomen.

Proces van kader naar begroting

De in deze kaderbrief geformuleerde kaders zijn richtinggevend voor het dagelijks bestuur van de FUMO bij het opstellen van de conceptbegroting 2020. Deze kaderbrief wordt daarom eerst voorgelegd aan het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur stelt vervolgens binnen deze kaders een ontwerpbegroting 2020 op die, na de DB-vergadering eind februari 2019, in maart aan de raden, Provinciale Staten en het algemeen bestuur van het Wetterskip wordt gezonden.

De raden, Provinciale Staten en het algemeen bestuur van het Wetterskip hebben dan gelegenheid om zienswijzen in te dienen ten aanzien van de ontwerpbegroting.

Begin juli 2019 kan de begroting in het algemeen bestuur van de FUMO worden vastgesteld, waarna voor 1 augustus 2019 verzending van de begroting naar het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties kan plaatsvinden.

3. Externe ontwikkelingen

In dit hoofdstuk zijn de voor de FUMO relevante autonome externe ontwikkelingen en eventuele beleidsmatige afwegingen/speerpunten van deelnemers aangegeven. Het is belangrijk voor de FUMO en haar deelnemers om hier goed op aan te sluiten.

De Omgevingswet

Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Naar verwachting treed de Omgevingswet in 2021 in werking. De nieuwe wetgeving leidt tot ingrijpende veranderingen. Er worden nieuwe instrumenten geïntroduceerd, er komt meer ruimte voor maatwerk en participatie en de dienstverlening aan inwoners en bedrijven zal veranderen. De Omgevingswet vraagt tevens om diverse belangen mee te wegen bij visie- en planvorming. Dit zal doorwerken in de samenwerkingsrelaties tussen overheden, hun uitvoeringsorganisaties en adviseurs. De wet heeft bovendien grote impact op de manier waarop de opdrachtgevers/eigenaren en de FUMO met data en ICT zullen omgaan.

De FUMO oriënteert zich al langere tijd op de aanstaande veranderingen. Nu in Den Haag stap voor stap meer duidelijkheid ontstaat over de nieuwe regelgeving, kunnen wij beter in beeld brengen wat de gevolgen voor de FUMO zullen zijn. Met de impactanalyse die in 2019 gereed is, kan bestuurlijk een position paper worden opgesteld om richting te bepalen voor de FUMO met inwerkingtreding van de omgevingswet. Belangrijk is hierbij aan te geven dat de gelden voor de aanpassingen omtrent de Omgevingswet naar provincie en gemeenten zullen gaan, en dat een deel van de aanpassingen plaatsvinden bij de FUMO.

Financiële consequenties

De FUMO volgt de ontwikkelingen rondom de Omgevingswet zo goed mogelijk. De implementatiekosten zijn nog niet bekend en zijn afhankelijk van de taken die bij de FUMO worden belegd. In ieder geval wordt extra inzet of middelen nodig geacht voor de volgende zaken:

- aanpassen processen in zaakstelsel LEEF;
- aankopen module voor vastleggen activiteiten in LEEF;
- verhogen van digitaal verkeer en aansluiten op digitaal stelsel omgevingswet (dso);
- intensieve opleiding van medewerkers.

De omvang van de benodigde middelen zijn niet duidelijk en zijn ook nog niet verwerkt in de financiële uitgangspunten voor de begroting. Daarom is dit als een PM post meegenomen.

Zeer Zorgwekkende Stoffen

Het Nederlandse beleid is er op gericht om Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) te weren uit de leefomgeving en om ervoor te zorgen dat de uitstoot van potentiële ZZS uit voorzorg wordt beperkt. ZZS stoffen zijn gevaarlijk voor mens en milieu. Het RIVM heeft in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een lijst met nieuwe potentieel Zeer Zorgwekkende Stoffen gepubliceerd. Het gaat om stoffen waarvan nog niet zeker is of ze ZZS zijn. Zodra meer gegevens over deze stoffen beschikbaar zijn, kan een deel hiervan als ZZS worden aangemerkt.

De lijst met potentiële ZZS is een hulpmiddel voor bedrijven en vergunningverleners. Vergunningverleners kunnen bedrijven die deze potentiële ZZS uitstoten aanspreken op het voorzorgbeginsel. Het bevoegd gezag kan een bedrijf dat een vergunning aanvraagt om nader onderzoek vragen als dit bedrijf een potentiële ZZS uitstoot.

Financiële consequenties

Het is nog niet bekend wat de financiële impact is van werkzaamheden als gevolg van de nog aan te wijzen stoffen als ZZS. In Noordelijk verband wordt een project gestart om gezamenlijk de impact van de ZZS in beeld te brengen. Ook wordt begin 2019 een inventarisatie afgerond van alle Friese bedrijven die ZZS stoffen emitteren. De uitkomsten hiervan bepalen de omvang en benodigde inzet voor het vervolg.

De omgevingsdienst als BOA-werkgever

De FUMO beschikt over buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's). Boa's worden naast bestuursrechtelijke handhavingstaken ingezet op strafrechtelijke handhaving en heeft voor toezicht en handhaving betrekking op het vlak van Milieu, Welzijn en Infrastructuur. In geval van FUMO betekent dat twee werkvelden, namelijk inzet op "grijze handhaving" (milieu (inrichtingen), bouw en bodem) en op de groene wetten, de Landschapsverordening en de provinciale milieuverordening (PMV). Landelijk is de landelijke handhavingsstrategie (LHS) ontwikkeld. De gemeenten hebben het verzoek gekregen om de LHS te implementeren. Door invoering van de nieuwe regelgeving zal de BOA-inzet toenemen omdat het strafrechtelijk spoor vaker zal worden ingezet. Ook kwalitatief is een ontwikkeling vereist (verplichte her- en bijscholing). In het bestuurlijk VTH is in eerste instantie nu besloten dat Fryske gemeenten gaan kijken wat de mogelijkheden zijn voor een structuur waar bij in drie regio's Boa capaciteit wordt ingezet.

De inzet van de BOA volgt uit de systematiek van de LHS en is losgekoppeld van individuele opdrachten van opdrachtgevers. Deze LHS-gestuurde inzet vergt een gemeenschappelijke financiering waarbij niet per definitie een vaste inzet per opdrachtgever wordt geborgd. Het betreft inzet voor zogenaamde niet-inrichtinggebonden taken.

Financiële consequenties

Door de implementatie van de landelijke handhavingsstrategie (LHS) wordt een uitbreiding van de BOA capaciteit voorzien. De omvang van de uitbreiding is nog niet duidelijk en in eerste instantie worden enkele medewerkers extra opgeleid voor deze taak.

Wet natuurbescherming

Sinds twee jaar is de Wet natuurbescherming (Wnb) van kracht. Hierbij hebben de provincies de volledige regie over het natuurbeleid en het merendeel van de bevoegdheden (vergunningverlening, toezicht en handhaving) in hun provincie gekregen. De provincie heeft toezicht en handhaving van de zogenaamde groene wetten belegd bij de FUMO. Beleid en vergunningverlening voert de provincie in eigen beheer uit.

De provincie heeft de ambitie om deze taken op een hoger niveau uit te voeren dan voorheen het geval was. Zij heeft dan ook een beleidskader Wnb en natuurvisie opgesteld, en maatregelen en instrumentarium voor biodiversiteit ontwikkeld. De inzet is een sterke, robuuste natuur, met intrinsieke waarde.

Financiële consequenties

De provincie heeft samen met de FUMO een inschatting gemaakt van de werkzaamheden om te voldoen aan de gestelde ambitie. Vanaf 2020 wordt structureel 1 FTE extra natuurtoezicht opgenomen in de begroting.

Programma Impuls Omgevingsveiligheid (IOV)

Het programma Impuls Omgevingsveiligheid is bedoeld om gericht aandacht te besteden aan risico's op gebied van veiligheid. Hierdoor wordt de omgevingsveiligheid geborgd. De werkzaamheden voor het bureau Externe Veiligheid worden uit dit programma gefinancierd, ofwel de taken die de FUMO voor deelnemers uitvoert op gebied van Externe Veiligheid. Vooreerst is de financiering van de werkzaamheden Externe Veiligheid grotendeels geregeld middels de subsidie vanuit het IOV programma. Dit geldt in eerste instantie alleen voor 2019. Voor de jaren daarna is het onzeker of de subsidie van deze werkzaamheden wordt voortgezet.

Financiële consequenties

Indien de subsidie met ingang van 2020 wegvalt, zal met de deelnemers overlegd moeten worden over financiering van bureau externe veiligheid. Aangezien het om een wettelijke taak gaat, waarvoor specialistische kennis vereist is, is het logisch dat deze taak bij de FUMO blijft. Mocht de subsidie wegvallen zal dat betekenen dat deze taken vanaf 2020 bij de deelnemers in rekening worden gebracht. In totaal gaat het om circa 3.500 uur op jaarbasis.

Majeure vraagstukken, ontwikkelingen en innovatie

De meerwaarde van de omgevingsdiensten wordt ook landelijk steeds meer erkend. Er is overleg met IPO, VNG en de staatssecretaris over diverse onderwerpen waardoor de omgevingsdiensten een steeds belangrijker rol krijgen. Het huidige model van de FUMO is vooral ingericht op individueel opdrachtgeverschap. In de doorontwikkeling van de FUMO vindt deels een verschuiving plaats naar collectief opdrachtgeverschap om dit soort vraagstukken met de deelnemers te communiceren, op te pakken en de uitkomsten daarvan gezamenlijk te delen.

Ook innovatie en productontwikkeling zal veel meer vanuit omgevingsdiensten gezamenlijk komen. Vervolgens kunnen de omgevingsdiensten deze innovaties en producten in hun advisering gebruiken naar de deelnemers om zo ook van meerwaarde te zijn en blijven. Daarbij zal nog wel nagedacht moeten worden over thema's als klimaat, energie en duurzaamheid. Het lijkt erop dat de meeste omgevingsdiensten adviseren over deze thema's richting hun opdrachtgevers. De FUMO kan hierin een rol spelen, wat ook in het collectief opdrachtgeverschap terug zal komen.

Tot slot is het van belang dat de FUMO aangehaakt blijft bij alle bovengenoemde en andere nieuwe ontwikkelingen. Hiervoor zijn landelijke expertiseteams c.q. vakgroepen die nieuwe ontwikkelingen bespreken en vertalen naar de uitvoeringspraktijk, of omgekeerd de uitvoeringspraktijk inbrengen om tot nieuw landelijk beleid te komen. Wil de FUMO als expertisecentrum opereren, dan zullen de medewerkers moeten investeren in aansluiting bij deze landelijke expertiseteams. Een collectieve opdracht van alle deelnemers ligt hierbij het meest voor de hand.

Financiële consequenties

Het is lastig een inschatting te maken van de financiële impact van bovengenoemde externe ontwikkelingen. In de loop van 2019 worden voorstellen ontwikkeld die terugkomen in het DB en AB.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Vanaf mei 2018 is de AVG formeel van kracht. Dit betekent onder andere dat iedere organisatie een Functioneel Gegevensbeheerder dient aan te stellen. Voor de FUMO is hiervoor 0.2 fte noodzakelijk en ook wettelijk verplicht.

Financiële consequenties

In de laatst vastgestelde begroting is hier geen rekening mee gehouden. Vanaf 2019 en verder zal hiervoor een bedrag van € 20.000 noodzakelijk zijn. Vanaf 2020 zal dit structureel in de begroting worden opgenomen.

4. Organisatorische ontwikkelingen

Besluit VTH

Per 1 juli 2017 is het wijzigingsbesluit omgevingsrecht in werking getreden, meestal aangeduid als Besluit VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving). In het Besluit wordt expliciet aangegeven welke activiteiten door de omgevingsdienst moeten worden uitgevoerd. De impact van het Besluit VTH kan van gemeente tot gemeente verschillen en is mede afhankelijk van een aantal factoren:

- de samenstelling van het gemeentelijke inrichtingenbestand en welke activiteiten door die inrichtingen worden uitgevoerd;
- de mate waarin nu al basistaken door de FUMO worden uitgevoerd;
- en eigen gemeentelijke keuzes ten aanzien van de overgang van personeel naar de FUMO.

De afspraak is dat de gemeenten uiterlijk 1 januari 2020 de basistaken overdragen. Een ander belangrijk aandachtspunt is de vraag in hoeverre een gemeente voor de resterende milieutaken kan voldoen aan de kwaliteitscriteria Frysk Peil F1. In de kwaliteitscriteria zijn voorwaarden aangegeven over de kennis en ervaring die verwacht wordt van medewerkers voor de basistaken. Een belangrijke voorwaarde is ook de frequentie-eis. Dat gaat over het aantal keren dat de kennis en ervaring in een jaar moet worden toegepast.

Uit een eerste inventarisatie blijkt dat de tendens is dat enkele gemeenten alle milieutaken bij de FUMO zullen onderbrengen, maar dat het merendeel van de gemeenten de resterende taken zelf wil blijven uitvoeren met inachtneming van de kwaliteitscriteria. Het uitzoeken van de gevolgen per gemeente is tijdrovend en ingewikkeld. Het vraagt een nauwkeurige inventarisatie van de activiteiten van de bedrijven in een gemeente.

Voor de FUMO is van belang dat duidelijk wordt welke taken en bedrijven worden overgedragen, wanneer dat zal gebeuren en wat de consequentie voor de FUMO (aantal medewerkers) is. Er is een project opgestart om de implementatie van het Besluit VTH voor te bereiden. Omdat de gemeenten nog volop bezig zijn met de inventarisatie, is nog niet duidelijk wat de omvang is van de in te brengen taken. Wel is duidelijk dat er sprake zal zijn van een substantiële groei van de organisatie. Bij het onderdeel organisatorische ontwikkelingen (hoofdstuk 5) zal hierop nader worden ingegaan.

Bij de overdracht van taken spelen de volgende zaken:

- a) groei FUMO naar ca. 140 – 170 fte;
- b) inrichtinggebonden taken;
- c) niet-inrichtinggebonden taken.

Ad a. Groei FUMO naar ca. 140 – 170 fte

Met de daadwerkelijke implementatie van besluit VTH in 2020 is de verwachting dat de FUMO fors groeit. Dit betekent dat de begroting uitzet op meerdere onderdelen waaronder ICT, werkplekken, scholing, en andere facilitaire ondersteuning. Aangezien de span of control zal toenemen, kan dit gevolgen hebben op het huidige stuur- en organisatie-model. De verwachting is dat dit een uitbreiding zal vragen van zowel het management als ook de bedrijfsvoering. Echter, de gevolgen van besluit VTH zijn nog niet door te vertalen naar een concreet uitbreidingsplan. Er zal binnen de kaders van het bedrijfsplan worden gewerkt, waar is aangegeven dat bedrijfsvoering & management maximaal 24% van de totale formatie mag zijn.

Mocht bij het opstellen van de ontwerp-begroting 2020 nog geen duidelijkheid bestaan over de consequenties van de implementatie van het besluit VTH, zal later in 2019 hiervoor nog een begrotingswijziging moeten volgen.

Ad b. Inrichtinggebonden taken

De gemeenten maken een inventarisatie van de activiteiten die bedrijven uitvoeren. Op basis daarvan kan geconcludeerd worden of de betreffende inrichting wel of niet onder het basistakenpakket valt.

Ad c. Niet- inrichting gebonden taken

Ten aanzien van het niet inrichtinggebonden takenpakket is onder meer asbest een taak die overgedragen wordt aan de FUMO. Om de doelstelling 'Asbestdakenvrij Nederland' in 2024 te behalen wordt verwacht dat tijdelijk een extra inspanning nodig is op het gebied van vergunningverlening en toezicht. Met het overdragen van taken zal daarom tijdelijk extra capaciteit nodig zijn om uitvoering te geven aan deze landelijke doelstelling.

De consequenties van de groei van de organisatie gelet op het besluit VTH zijn nog niet helder. Pas wanneer duidelijk wordt wat de omvang van taken is die overgedragen worden aan de FUMO, kan ook de financiële component zichtbaar worden gemaakt. Daarom is deze post in het meerjarenperspectief als PM post meegenomen.

Personeel

Meerdere personele ontwikkelingen spelen de komende jaren een rol bij de FUMO. Hieronder worden deze ontwikkelingen in hoofdlijnen toegelicht.

Arbeidsmarktbeleid

De FUMO heeft te maken met een relatief ouder personeelsbestand. Daarnaast maakt de FUMO gebruik van relatief veel externe inhuur in verband met een zeer krappe arbeidsmarkt voor het specifieke werkterrein van de FUMO. Daarmee geeft de ontwikkeling van het personeelsbestand reden tot zorg en benodigde acties. Het aantrekken van nieuwe medewerkers via het reguliere wervings- en selectiebeleid van de FUMO (adverteren en zoeken naar personeel dat al aan de functie-eisen voldoet) voldoet nauwelijks meer. Hierdoor wordt in toenemende mate gebruik gemaakt van inhuur. Bij alle omgevingsdiensten in Nederland speelt deze problematiek. Op een drietal vlakken zorgt dit voor problemen. Allereerst is de inhuur uiteraard duurder. Daarnaast zorgt de vele inhuur voor extra inwerkverlies en een groter risico op fouten in de operaties als gevolg van vele wisselingen en inwerkproblemen. Ten slotte zet deze trend spanning op de ontwikkeling als organisatie, nu inhuur per definitie niet gebonden is aan de organisatie, maar aan de klus.

De FUMO stelt een arbeidsmarktbeleid op met als doel deze vast te stellen in 2019. Een belangrijke component van dit beleid is de Strategische Personeelsplanning (SPP). Hierbij wordt op hoofdlijnen inzichtelijk gemaakt wat in de toekomst nodig is aan medewerkers in relatie tot de huidige personele bezetting. De maatregelen die in het SPP genoemd zijn, vergen behoorlijk wat inspanningen. De grootste uitdaging ligt in het aantrekken en intern opleiden van young professionals. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de meerjarenbegroting waarin gesteld is dat uiteindelijk de verhouding vast/flexibel 85/15 moet worden. Daarnaast is ook een grote behoefte aan het verbreden van de vaardigheden van de medewerkers. Dit kan bijvoorbeeld via mobiliteitsacties en loopbaanacties. Op dit moment worden deze sporen nauwelijks benut, terwijl voor het verkrijgen van de juiste persoon op de juiste plek deze instrumenten vooral ingezet moeten worden.

Voor opleiding van talent is de voorkeur om deze professionals een jaar lang bovenformatief aan te stellen bij de FUMO. Daarmee drukken zij niet op de verantwoording over de productieve uren. Ook wordt aanvullend een stevige begeleiding en scholing ingezet, zodat medewerkers zich welkom voelen bij de FUMO en zich snel kunnen ontwikkelen. Daarnaast zullen huidige medewerkers meer mogelijkheden krijgen om hun vaardigheden te vergroten, ook met het zicht op de Omgevingswet. Hierin worden andere competenties gevraagd dan nu op dit moment nodig zijn. Door tijdig hierop te

anticiperen, vinden medewerkers gemakkelijker aansluiting bij de nieuwe ontwikkelingen. Tot slot wordt en blijft ingezet worden op een stevige verbinding met opleidingsinstituten.

Financiële consequenties

Het bovenformatief opnemen van young professionals betekent een uitzetting van de begroting in 2020 en 2021. Bij het in 2019 op te stellen arbeidsmarktbeleid zullen de financiële consequenties in beeld worden gebracht.

Kwaliteitscriteria

Een Stuurgroep namens het IPO en VNG hebben opdracht gegeven aan een kernteam om te komen met een breed gedragen voorstel voor de update van kwaliteitscriteria. Na de update moeten deze aansluiten bij de actuele uitvoeringspraktijk. In 2019 worden deze kwaliteitscriteria voor een informele consultatie voorgelegd aan VTH organisaties. Na consultatie vindt een eventuele aanpassing plaats en worden de kwaliteitscriteria 2.2. vastgesteld.

Financiële consequenties

De uitkomst van de kwaliteitscriteria is nog niet bekend, maar kan tot een nieuwe scholingsbehoefte of verdergaande specialisatie leiden. Vandaar dat ook nog geen financiële vertaling kan worden gemaakt van de impact van de aanpassing naar de kwaliteitscriteria 2.2.

Werkbeleving en verzuim

De FUMO heeft sinds de start te maken met een behoorlijk hoog verzuim. In het ontwikkelprogramma basis op orde is een notitie gemaakt 'Grip op verzuim' waarin de aanpak van ziekteverzuim binnen de FUMO wordt beschreven. Hiervoor is onder meer in 2018 een werkbelevingsonderzoek gehouden. Het werkbelevingsonderzoek laat zien dat de volgende vijf verbeterpunten het meest aangegeven worden, namelijk:

- leiderschap;
- communicatie;
- werkdruk;
- externe omgeving;
- samenwerking buiten het team.

Een aantal onderdelen kan opgepakt worden binnen de FUMO, waaronder leiderschap en samenwerking buiten het team. Het aandachtspunt communicatie, werkdruk en externe omgeving heeft raakvlakken met onze eigenaren en opdrachtgevers. Hier zullen we gezamenlijk iets voor moeten organiseren.

De komende jaren zal periodiek een werkbelevingsonderzoek worden gehouden zodat vanaf de nulsituatie kan worden gemonitord of verbetering objectief waarneembaar is. Een verbetering van de werkbeleving heeft ook relatie met het verzuim, zodat het doen van inspanningen op de vijf verbeterpunten hoogstwaarschijnlijk direct invloed heeft op het verzuimpercentage.

Arbo en preventie

De FUMO heeft in 2018 een preventiemedewerker aangesteld. Dit is verplicht volgens de Arbowet. De preventiemedewerker heeft als taak met name voor de opvolging van de Risico Inventarisatie en Evaluatie (RIE) te bewaken. Daarnaast fungeert de preventiemedewerker als een veilig, toegankelijk en laagdrempelig aanspreekpunt voor de medewerkers van de FUMO. De functie van preventiemedewerker is niet structureel meegenomen in de begroting van de FUMO. Het gaat om 0,15 fte op jaarbasis. De benodigde formatie wordt vanaf 2020 in de begroting opgenomen.

Toenemend belang van volledige en ontsloten data

De ambities van de Omgevingswet - snellere besluitvorming, simpele procedures, meer burgerparticipatie en meer ruimte voor initiatiefnemers - vragen bij de betrokken organisaties om een andere kijk op informatievoorziening. Om te komen tot ketenpartnerschap, het proactief digitaal beschikbaar stellen van informatie en het delen van databases zijn er landelijke afspraken en methodieken gemaakt. Deze krijgen vorm in het digitaal stelsel.

De aansluiting op het digitale stelsel vereist een organisatie die geheel digitaal kwalitatieve, hoogstaande informatie verzamelt en opmaakt. De infrastructuur die de FUMO nu heeft, is gericht op de huidige manier van werken, en zal dus moeten worden aangepast. Dit zal betekenen dat een aantal processen en systemen opnieuw moeten worden (her)ingericht. Daarnaast zal ook een verdere inspanning moeten worden gepleegd om de datakwaliteit naar een hoger niveau te tillen.

Hierbij is de informatiebeveiliging van groot belang. Informatiebeveiliging gaat over fysieke -, organisatorische - en technische maatregelen. In de Baseline informatiebeveiliging gemeenten (BIG) staat op hoofdlijnen beschreven op welke manier gemeenten hun informatiebeveiliging inrichten. In 2013 hebben alle Nederlandse gemeenten en in het verlengde daarvan de gemeenschappelijke regelingen zich gecommitteerd aan de BIG als normenkader voor informatiebeveiliging.

Naast dat de processen binnen LEEF mogelijk aangepast moeten worden en de datakwaliteit moet worden verhoogd, is ook de ontsluiting van data naar deelnemers een belangrijke pijler. Dit zal de nodige inspanningen zowel qua tijd als geld kosten. Al deze ontwikkelingen worden meegenomen in de begroting 2020. Tot slot zal ook voorzien moeten worden in een DIV medewerker (archivaris) welke zich voornamelijk bezighoudt met alles rondom een volledig en actueel archief. Deze medewerker maakt onderdeel uit van de overhead, en zal binnen de kaders van het bedrijfsplan worden opgenomen. Tot slot wordt met de komst van de omgevingswet het begrip inrichtingen achter ons gelaten en komen activiteiten hiervoor terug. Dit betekent dat ook het LEEF hiervoor aangepast moet worden en dat deze data geregistreerd moeten worden.

Financiële consequenties

Resumerend zijn er vijf ontwikkelingen gelet op komst van de omgevingswet waarop investering nodig is:

- data op orde
- aanpassen werkprocessen
- aantrekken archiefmedewerker (binnen kaders bedrijfsplan)
- ontsluiting data naar de deelnemers
- aanpassen LEEF i.v.m. registreren activiteiten incl. uitzoeken welke activiteiten basistaakbedrijven uitvoeren en registreren in LEEF

De eerste twee aandachtspunten worden opgepakt binnen het huidige project LIS (Leefomgeving Informatie Systeem) en het programma Basis op orde van de ontwikkelagenda FUMO 2.0. De formatie voor archiefmedewerker was tot op heden tijdelijk ingevuld en voorgesteld wordt om hiervoor 1 FTE in de vaste formatie op te nemen. Voor de overige aandachtspunten zullen deze in een aparte notitie worden uitgewerkt.

Ontwikkelagenda FUMO 2.0

De ontwikkelagenda FUMO 2.0 heeft een doorlooptijd tot en met 2019. Begin 2019 worden de structuur en actielijnen uit de ontwikkelagenda geëvalueerd. Op basis hiervan zal een herijking van de ontwikkelagenda plaatsvinden. Deze wordt voorgelegd aan DB en AB voor aparte besluitvorming. De uitkomsten hiervan hebben mogelijk effecten voor de doorlooptijd en daarmee ook de kosten in 2020. De actielijnen uit de ontwikkelagenda betroffen vooral visievorming en ontwikkeling. De implementatie

en het beheer van de diverse onderdelen uit de ontwikkelagenda zijn nog niet begroot, terwijl de verwachting is dat een aantal onderdelen uit de ontwikkelagenda in 2020 worden geïmplementeerd.

Communicatie

In 2018 is een start gemaakt met het uitwerken van een strategische basis van waaruit we de communicatie de komende jaren kunnen door ontwikkelen. Er is een uitwerking gemaakt van de identiteit van de FUMO. Hierin staat de ambitie van de FUMO omschreven. Deze ambitie met het aanvullende koersplan is in september 2018 door het DB goedgekeurd. Deze dient als basis voor alle uitingen in tekst.

Pijlers voor de komende jaren zijn:

- corporate identity verder ontwikkelen;
- strategisch communicatieplan (intern en extern gericht);
- uitrollen communicatiemiddelen (zoals omschreven);
- positionering FUMO algemeen: imago- / reputatiemanagement (pers);
- Arbeidsmarktcommunicatie;
- Product/ dienstencatalogus; marketingcommunicatie.

Financiële consequenties

In de huidige begroting is geen materieel budget beschikbaar voor communicatie. Gezien de vele ontwikkelingen is dit de komende jaren wel noodzakelijk. Dit wordt meegenomen in de uitbreiding van de overhead als gevolg van besluit VTH.

5. Financieel kader en meerjarenperspectief

5.1 Financieel kader

Wijze van kostennormering

Het financieel kader is niet gewijzigd ten opzichte van de begroting 2019. De uitgangspunten zijn als volgt:

- Productiviteitsnorm bedraagt 1.340 uur. Tevens is per coördinator voor de coördinatiewerkzaamheden 350 uur als indirect aangehouden. De nieuwe Fryske norm is gehanteerd, effect + 30% ten opzichte van de oude Fryske norm, dit is in lijn met het gemiddelde van andere omgevingsdiensten. Voor Toezicht en Handhaving is geen budgetverhoging als gevolg van de nieuwe Fryske norm toegepast.
- Voor de flexibele schil is 15% gehanteerd.
- De formatie voor overhead (afdeling bedrijfsvoering en management) bedraagt maximaal 24% van de totale formatie. Als gevolg van de groei van de formatie n.a.v. de inbreng van taken als gevolg van het besluit VTH zal ook gekeken moeten worden welke consequenties dit heeft voor de aansturing (span of control) en de ondersteuning van de afdeling Bedrijfsvoering. Het is mogelijk dat afdelingen dusdanig groot worden dat het management versterkt kan worden of dat gewerkt gaat worden met teamleiders. Dit is op dit moment nog niet duidelijk en zal bij de uitwerking van het Besluit VTH worden meegenomen.
- In de jaren tot en met 2022 vindt groei plaats naar de hiervoor aangegeven financiële uitgangspunten. Daartoe zal de begroting worden gesplitst naar een reguliere begroting en een transitiebegroting. De uitgangspunten van de transitiebegroting 2020-2022 zijn niet gewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Wijze van financiering

De wijze van financiering van de basistaken en de plustaken is niet gewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren. Basis blijft de bedrijvenlijst per deelnemer als input voor de financiering. Voor toezicht en handhaving wordt het bestaande budget aangehouden. Voor de invulling van de controlewerkzaamheden is het budget leidend. Voor sommige onderdelen van het besluit VTH is het voor een efficiënte en effectieve uitvoering logischer om dit vanuit een collectieve opdracht uit te voeren. Een voorbeeld hiervan is het toezicht op sloopmeldingen met asbest. Via het project implementatie Besluit VTH zullen hiervoor voorstellen worden gedaan. Dit geldt ook voor de toerekening van deze lasten over de deelnemers. Op dit moment is dit nog in ontwikkeling.

Met de deelnemers zijn dienstverleningsovereenkomsten over de basistaken gesloten. Voor veel deelnemers zijn tevens afspraken via een dienstverleningsovereenkomst gemaakt over plustaken. In 2019 wordt gestart met een proefjaar om te werken naar een situatie dat de plustaken worden afgerekend op basis van gerealiseerde uren. De randvoorwaarden om dit mogelijk te maken zijn in 2018 uitgewerkt en zullen in 2019 worden toegepast. In de loop van 2019 zal worden geëvalueerd of definitief de nieuwe afrekenmethode voor de plustaken vanaf 2020 zal worden toegepast.

Indexering: loon- en prijscompensatie

Voor de kostenopbouw van de programmabegroting 2020 - 2024 worden de uitgangspunten van het Centraal Plan Bureau (CPB) gebruikt. Het CPB geeft in de Midden Lange Termijn Verkenning (oktober 2017) een indicatie voor de prijsontwikkeling voor de komende jaren. Deze is ongewijzigd ten opzichte van de kadernota van vorig jaar. Voor de RUD is de indexering van 'de loonvoet sector overheid' en van 'de prijs netto materiële overheidsconsumptie' relevant. Het CPB geeft hiervoor de volgende indexpercentages aan:

Indexering

	2019	2020	2021	2022*	2023*	2024*
Loonvoet sector overheid	3,9	4	3,3	3,3	3,3	3,3
Prijs netto materiële overheidsconsumptie (imoc)	1,6	1,7	1,9	1,9	1,9	1,9
Gewogen gemiddelde	3,4	3,5	3	3	3	3

*) de jaren 2022 tot en met 2024 zijn gelijk gesteld aan 2021

Bron: MEV, CBP oktober 2017

De lasten in de begroting van de FUMO zijn voor 80% gerelateerd aan de loonvoet sector overheid en voor 20% aan de prijs netto materiële overheidsconsumptie. Hiermee wordt de gemiddelde index van de FUMO-begroting voor 2020 3,5%.

Effecten implementatie besluit VTH en deelnemersbijdrage

Met de effecten van het besluit VTH is in deze kaderbrief nog geen rekening gehouden. Verwacht wordt dat de formatie zal toenemen naar 140 – 170 fte. De verwachting is dat door de groei het integrale uurtarief een dalende tendens zal laten zien. De effecten van het besluit VTH verschillen per gemeente. Er zijn al gemeenten die deze taken deels of geheel hebben ingebracht. Voor deze deelnemers (en ook voor de provincie Fryslân) zal de deelnemersbijdrage vermoedelijk lager worden. Voor gemeenten die deze taken nog niet (geheel) hebben ingebracht zal dit betekenen dat de bijdrage zal stijgen.

De bijdrage voor de begroting 2020 wordt per opdrachtgever voor de basistaken bepaald op basis van de omvang van de verwachte werkzaamheden. De omvang van de werkzaamheden wordt ingeschat met behulp van normen en het aantal inrichtingen per 1 januari 2019.

Voor de plustaken wordt per opdrachtgever onder voorwaarden de bijdrage bepaald op het aantal verwachte af te nemen uren. De deelnemersbijdrage is afhankelijk van de autonome ontwikkelingen van het bedrijvenbestand en de facultatief in te brengen plustaken.

Transitiebegroting

De in de begroting 2019 opgenomen transitiebegroting zal in 2020 ongewijzigd worden meegenomen. De uitgangspunten in deze transitiebegroting zijn immers ongewijzigd. Wel zal het aandeel per deelnemer in de transitiebegroting wijzigen omdat deze afhankelijk is gesteld van de omvang van basis- en plustaken. Voor gemeenten die vanwege het besluit VTH nog niet alle taken hebben ingebracht zullen met ingang van 2020 een groter aandeel in de transitiebegroting in rekening gebracht krijgen. De andere deelnemers juist een kleiner aandeel.

Transitiebegroting, meerjarig	Bedragen x € 1.000				Totaal transitiebegroting
	2019	2020	2021	2022	
LASTEN					
Loonkosten primair proces, productiviteit	167	56	0	0	223
Loonkosten primair proces, flexibele schil	226	226			452
Extra onvoorzien	60	60	60	0	180
Opbouwen weerstandsvermogen	327	327	327	0	981
Kosten FUMO 2.0 en project LIS	647	453	453	453	2.006
Totaal lasten exclusief indexering	1.427	1.122	840	453	3.842
Indexering in euro's	0	28	31	32	91
Totaal lasten inclusief indexering	1.427	1.150	871	485	3.932
Per jaar (gedurende vier jaar)					983
Mogelijke frictiekosten ontvechting BRZO*	320	200	100	0	620
Per jaar (gedurende vier jaar)					155
Totale lasten transitiebegroting	1.747	1.350	971	485	4.552

*) NB. De werkelijke frictiekosten ontvechting BRZO worden achteraf in rekening gebracht bij de deelnemers

5.2 Investeringsprogramma

Investeringsprogramma				
Omschrijving	Jaar van investering	Oorspronkelijke investering	Afschrijvingstermijn	Afschrijving per jaar
Aanpassen kantoor Grou 2014	2014	128.670	6	21.445
Diverse investeringen 2016	2016	20.000	8	2.500
Meetapparatuur	2017	20.000	5	4.000
Meetbus		21.990	8	2.749
Inrichting kantoor Grou, raming	2019	400.000	10	40.000
				70.694
Financieringskosten FUMO 2.0				50.000
				120.694

De gemeente Leeuwarden heeft als eigenaar van het kantoor van de FUMO de intentie om in 2019 het gebouw te verduurzamen. Tegelijkertijd zal de FUMO zorgen voor een nieuwe inrichting. Een groot deel van het meubilair is aan vervanging toe.

De FUMO heeft eind 2017 een lening aangetrokken. Hoewel de financieringskosten momenteel erg laag zijn (rente is negatief, zodat de lening geld oplevert) is in het meerjarenperspectief rekening gehouden met een rentepercentage van 2%.

Er zijn, behoudens vervangingsinvesteringen, geen nieuwe investeringen gepland. Wel zal in samenwerking met provincie Fryslân in 2019 geïnvesteerd worden in de geautomatiseerde omgeving waarbij een migratie plaatsvindt naar Windows 10. Ook van de huidige Citrix omgeving wordt dan afscheid genomen. De investeringen worden binnen de dienstverleningsovereenkomst met de provincie uitgevoerd en passen binnen de huidige daarvoor beschikbare budgetten.

5.3 Meerjarenperspectief

Op basis van de hiervoor aangegeven uitgangspunten zal het meerjarenperspectief het volgende beeld laten zien. De lasten en baten zijn opgebouwd uit de volgende kostensoorten:

Meerjarenperspectief		2019	2020	2021	2022	2023	2024
LASTEN		Bedragen x € 1.000					
1.	Loonkosten primair proces	7.894	8.209	8.209	8.209	8.209	8.209
2.	Loonkosten management en bedrijfsvoering	1.851	2.025	2.025	2.025	2.025	2.025
3.	Effecten besluit VTH		PM	PM	PM	PM	PM
4.	Bedrijfsvoeringskosten materieel	2.209	2.254	2.254	2.254	2.254	2.254
5.	Secundaire arbeidsvoorwaarden (opleidingen etc)	439	452	452	452	452	452
6.	Onvoorzien	120	124	124	124	124	124
7.	Budget voor ontwikkelkosten	50	52	52	52	52	52
8.	Implementatie Omgevingswet		PM	PM			
9.	Kapitaallasten	121	121	121	121	121	121
10.	Bijdrage transitiebegroting	983	983	983	983	0	0
	Totaal lasten exclusief indexering	13.666	14.220	14.220	14.220	13.237	13.237
11.	Indexering in euro's	0	0	459	932	1.447	1.992
	Totaal lasten inclusief indexering	13.666	14.220	14.679	15.152	14.684	15.229
BATEN							
12.	Bijdragen uit incidentele opdrachten	603	600	600	600	600	600
13.	Deelnemersbijdrage, inclusief indexering	13.064	13.620	14.079	14.552	14.084	14.629
	Indexering in euro's	0	0	459	932	1.447	1.992
	Deelnemersbijdragen, exclusief indexering	13.064	13.620	13.620	13.620	12.637	12.637
	SALDO BATEN EN LASTEN	0	0	0	0	0	0

In de begroting 2019 en de bijbehorende transitiebegroting zijn de nieuwe normen reeds verwerkt. Voor 2020 en verder zijn dezelfde uitgangspunten van toepassing.

Ad 1 Loonkosten primair proces

De loonkosten bestaan uit salariskosten en kosten van inhuur. Deze post is vooralsnog ongewijzigd ten opzichte van 2019 omdat nog geen duidelijkheid bestaat over de extra formatie die nodig is in verband met de implementatie van het Besluit VTH.

Ad 2 Loonkosten management en bedrijfsvoering

Voor de totale formatie van indirecte functies blijven wij ons, waar mogelijk, richten op het percentage van 24%. Dit percentage is geformuleerd in het bedrijfsplan van de FUMO. In 2020 zijn enkele noodzakelijke formatie-uitzettingen meegenomen die nog niet structureel waren begroot. Dit betreft een bedrag van € 100k en heeft betrekking op archivering en DIV, functionaris gegevensbescherming en de preventiemedewerker.

Ad 3 Effecten besluit VTH

De invoering van het besluit VTH heeft zowel gevolgen voor de loonkosten in het primair proces als de overhead. Op dit moment zijn de effecten nog niet duidelijk.

Ad 4 Bedrijfsvoeringskosten materieel

De bedrijfsvoeringskosten nemen op basis van de uitgangspunten niet toe. Als uitgangspunt is gehanteerd dat de in de bedrijfsvoeringskosten begrepen inbestedingsovereenkomsten met de gemeente Leeuwarden en provincie Fryslân gelijk blijven.

Ad 5 Secundaire arbeidsvoorwaarden

De uitgangspunten voor de opleidingskosten (2% van de loonsom) en de overige secundaire arbeidsvoorwaarden zijn gelijk gehouden (0,65% van de loonsom).

Ad 6 Onvoorzien

Deze post is ongewijzigd

Ad 7 Budget voor ontwikkelkosten

Deze post is ongewijzigd

Ad 8 Implementatie Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet zal projectmatig moeten worden opgepakt. Voor dit project zijn in de begroting geen middelen beschikbaar. Hoeveel geld nodig zal zijn voor dit project is nu nog niet duidelijk. Het zal gaan om de inzet van een projectleider en eventuele vervolgvkosten zoals het aanpassen van het zaaksysteem.

Ad 9 Kapitaallasten

Omdat geen nieuwe investeringen zijn geraamd, is deze post ongewijzigd.

Ad 10 Bijdrage transitiebegroting

Deze post is ongewijzigd.

Ad 11 Indexering in euro's

De in paragraaf 6.1 aangegeven indexering is gevolgd. Voor 2020 is de indexering toegepast op de afzonderlijke kostenposten. Voor de jaren vanaf 2021 is de indexering als 1 post weergegeven.

Ad 12 Bijdragen uit incidentele opdrachten

Vanaf 2019 wordt in het meerjarenperspectief jaarlijks rekening gehouden met circa € 600.000 aan opbrengsten uit incidentele opdrachten. Dit is dus niet gewijzigd in 2020.

Ad 13 Deelnemersbijdrage, inclusief indexering

Het saldo van de kosten en de bijdrage uit incidentele opdrachten betreft de deelnemersbijdrage. Het verloop is inclusief en exclusief indexering weergegeven in de tabel.

5.4 Financiële positie

In januari 2018 heeft voor het laatst een inventarisatie van de risico's plaatsgevonden. Bij de uitwerking van de begroting zullen de risico's worden geactualiseerd en op basis van de gehanteerde systematiek het benodigde weerstandsvermogen worden berekend.

Op basis van de risico-inventarisatie van januari 2018 is een benodigd weerstandsvermogen berekend van € 980.000 waar op basis van de transitiebegroting in 2022 naar toe wordt gegroeid.